

Ella, la noia

Carme Montserrat

Editorial Trípole

TRÍPODE

Títol: *Ella, la noia*

Primera edició: novembre de 2019

© Carme Montserrat

© D'aquesta edició: Pilar Blasco Prim. Editorial Trípod

Carrer Aribau, 114, ent.4a. Barcelona, 08036

www.tripode.cat

Instagram: www.instagram.com/editorialtripode/

Facebook: www.facebook.com/TripodeEditorial/

Twitter: twitter.com/Ed_Tripode

Disseny i maquetació: Elma Presas

Impressió: Romanyà Valls

Imprès a Catalunya

ISBN: 978-84-120651-3-8

Dipòsit legal: B 26013-2019

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb el permís dels seus titulars, a part de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne fragments.

A les meves filles, Anna, Alba, Nadala i
Laia, i a les seves famílies.

Al Joan.

Al grup Som 9. Bons amics.

No em plau corona de tot vent juguina,
sinó deixar, per a no nats humans,
un poc de sol de mos amors llunyans,
clos al celler, colgat en teranyina.

Els raïms immortals

Josep Carner

PRIMERA PART

COR MATXUCAT

El dia va despertar-se fred i ennuvolat. Era d'aquells dies de novembre que no conviden a res positiu. La Tona va arribar al mas embolcallada amb un tapaboques de quadres blancs i negres. D'ençà que la Mundeta en tenia record, el tapaboques acompanyava la Tona i semblava que qui arribava era l'embolcall i que la Tona en sortia de dins com el caragol quan surt de la closca.

—Bon dia, Mundeta. Quin aire més glaçat. Sort que avui no toca bugada. Les mans ens quedarien balbes...

—I tant, Tona. Quan els homes han apartat els carros, els morros dels matxos fumaven com una carbonera, però la dona d'en Narcís i la masovera han marxat a vila. Quines ganes de passar fred!

Van continuar fent la seva xerrada mentre la Tona començava a endreçar la casa i la Mundeta li donava un cove de roba blanca per a la planxa mentre li deia:

—Hi ha un bon tou de brases, procura que no s'acabin.

La Mundeta es va tancar al despatx. El dissabte hauria de pagar jornals, portarien adob i també faltava farratge. Aquest any no havia estat bo per als sembrats, la sequera no els havia deixat créixer. Les sitges no s'havien omplert del tot i, a la borda del corral, ja no hi quedaven gaires paques de palla. Feia números per saber quants diners hauria de tenir per pagar-ho tot. D'ençà que vivia sola, havia fet posar una caixa forta per guardar-hi els diners. Estava anotant una quantitat darrere l'altra quan va sentir que trucaven a la porta.

—Ja hi vaig, Tona —va dir tot sortint del despatx. Es va quedar plantada al mig de l'entrada de la casa. Llavors va cridar:— Tona, vine! —li va dir des de la porta. La visita era inesperada.

—Bon dia, Mundeta. Puc passar?

—Entra.

La Tona havia deixat la roba i la planxa i s'estava dreta al mig de l'estança sense saber què havia de fer.

—Mundeta! —va murmurar.

—Sí, Tona. Recull i ves-te'n. Avui no et necessitaré.

La noia no podia moure's, feia un temps que la seva mestressa li havia dit que aquell home mai més entraria al mas i ara es volia quedar sola amb ell, no ho podia entendre.

—Mundeta, jo em puc quedar, no patiu que jo...

—Gràcies, Tona. Fes el que et dic! Ves-te'n! —va dir-li amb to imperatiu i aquella mirada dura que se li posava quan algú no feia immediatament el que ella desitjava.

La Tona va entrar a la cuina i va treure les brases de les planxes que tenia preparades. Ho feia a poc a poc, amb els

ulls negats de llàgrimes sense sentir l'olor de socarrim del llençol que havia quedat sota la planxa. El llençol i la funda de la taula de planxar s'estaven bleint sense que ningú posés el crit al cel. Què passava? Per què la Mundeta la feia fora? I tot just avui, que no havia quedat ningú al mas. Va matxucar el llençol socarrimat i el va llençar a terra. Es va embolicar amb el tapaboques i va agafar el ganivet de pelar patates. Quan va passar pel costat de la mestressa se li va atansar i li va dir baixet, donant-li el ganivet:

—Teniu, Mundeta, per si us fa falta. —I va sortir corrent.

Quan la Tona va ser fora, ell es va acostar a la Mundeta i ella li va preguntar:

—Per què has vingut?

—Per portar-te això. —I va oferir-li un paquetet relligat amb una cinta blava.

La dona va allargar la mà i el va agafar. Va asseure's a l'escon que tenia a prop. Tancà els ulls i un xiulet li envai els sentits; no podia controlar els seus actes. El passat, com una ventolera de mestral, s'arremolinava al seu davant.

L'ADOLESCÈNCIA

Aquesta dura del quatorze fins al xxviii.

Egidi Romà

El xarret, tirat per les dues egües, i menat per en Sebastià, va entrar trotant per la porta del barri del mas. Les rialles i crits de les nenes van avisar de l'arribada.

El mas, orientat a migjorn, era i encara és un dels més grans de la comarca. La Ció treia el cap eixugant-se les mans amb la punta del davantal. La Sara, una gossa de pelatge clar amb clapes marrons i orelles caigudes, vella i feixuga, que havia crescut al mateix temps que les nenes, estava alerta perquè intuïa que quelcom important passava. En Josepó, el mosso, tot el matí feia veure que treballava i anava entrant i sortint del porxo passejant ara amb un arreu a la mà ara amb un altre. Quan el xarret va parar al mig de l'era, la Mundeta va ser la primera a saltar del carruatge.

—Ja som aquí! Mare!, Ció!, quant us he enyorat! —Abans d'apropar-se a la mare va cridar:— Sara! —I va abraçar la gossa. I tot seguit:— Josepó, que no tens a punt la meva euga?

I feta un remolí, anava d'un lloc a l'altre, tirant el barret enlaire, fent voleiar la cabellera negra i arrissada, mentre les seves germanes més petites, la Lola i l'Agnès, corrien cap als braços de la mare. Feia uns dies que al mas de Puig Rodó, la mare i la Ció, la minyona de tota la vida, preparaven les habitacions per quan arribessin. En la veu i els ulls de la Cinta s'endevinava la tendresa i l'emoció de tornar a tenir les seves filles a casa, perquè al convent de Segols, on les tres germanes estudiaven durant l'any, les classes acabaven a finals de juny. Deixar les filles a cura de les monges era l'única manera que la seva educació fos la que els corresponia.

Van arribar just la vetlla de Sant Joan i, ja a la tarda, va començar la festa. La xerinola que feien corrent per la casa va trencar la monotonia. L'estada al col·legi de monges s'havia acabat per a la Mundeta. S'hi havia estat des dels sis anys i a l'abril n'havia fet quinze. A les monges els sabia greu que no seguís més estudis, creien que hauria pogut ser una bona mestra i així li va dir la mare priora a en Sebastià quan va anar a recollir-les. L'home va escoltar la monja, amb orgull i pànic a la vegada. La seva filla gran era l'hereva, estava cridada a ser-ho per capítols matrimonials. No havia nascut cap hereu i, per això, la Mundeta era la pubilla i reunia totes les qualitats per ser-ho. Educada segons els cànons de l'època, sabia d'aritmètica, d'història, de poesia, de música i també sabia fer labors de costura. El seu rostre barrejava la mirada dolça i tendra de la mare amb el gest sorrut de la boca del pare i això li donava un encant especial. Tot i ser esvelta, era desmanegada

i, moltes vegades, en Sebastià, mirant la filla, es preguntava en què havia fallat, ja que la veia més feliç entre les cavalleries i els mossos que feinejant al costat de la mare i la Ció. Hauria d'haver estat un xicot, pensava. Però la *noia*, com ell l'anomenava, era la nina dels seus ulls.

Aquella nit van encendre un gran foc a l'era de batre que ocupava un espai de camp davant de la masia i que, en temps poc segurs, servia per a albirar qui s'apropava. La família i els treballadors van passar junts la revetlla. També hi era el senyor Julià, el metge del poble, i la Mariona, la seva filla, que durant el curs compartia internat amb les noies del mas. Dins el barri de la masia, que està protegida per parets altes i el tanca una robusta i esberlada porta, van parar una taula llarga amb tota mena de viandes que la Ció i la Cinta havien preparat: escalivada de verdures de l'hort, truites i esqueixades de bacallà. Tot es va amaranar d'olor de foc, de brasa i de tanta teca acabada de fer. Van encetar alguna tupina de llom i costella de porc i no hi podien faltar les coques amb mel i pinyons de la Ció. Havia arribat una quadrilla de segarretes per ajudar-los en la feina de la sega; tots plegats compartien taula menjant i cantant corrandes. La Lola i l'Agnès buscaven la complicitat de la Mundeta i la Mariona per jugar a arrencar cebes, però, la Mundeta no els feia gens de cas. El mosso tocava l'acordió i ella només tenia ganes de saltar i ballar al so de la música. Era tan extravertida i tan segura d'ella mateixa que no li suposava res dirigir-se a aquell grup de treballadors, alguns de la seva

edat, i allargar-los la mà perquè ballessin amb ella. El seu pare ho mirava de lluny i pensava: Mare de Déu!, aquesta mossa ens portarà a tots a vendre. Perquè la Mundeta premia els llavis amb una ganyota al mateix temps que els seus ulls, verds i grossos, brillaven com guspises de foc i desarmava qualsevol que pretenia plantar-li cara. Els vailets segarretes no tenien més ulls per mirar-la i s'aixecaven de pressa per fer xerinola amb ella al voltant del foc.

—Mariona!, nenes!, veniu a ballar! —demanava la Mundeta—. Que no hem estat prou quietes, resant al convent?

Llavors, la Cinta es va aixecar i va agafar la mà de la Ció i de la petita Agnès.

—Apa, noies, ballem al voltant de la foguera. Això porta bona sort!

I, amb la veu dolça que la caracteritzava, es va posar a cantar mentre feien un esbojarrat ball rodó entorn de la foguera.

*Allà dalt de la muntanya
ballaven uns homenets.
Els hi han caigut les calces
i han quedat en calçotets.*

Va ser llavors quan els nois segarretes es varen animar i varen començar a saltar per sobre les brases. Era una competició, a veure qui feia el salt més llarg i en Sebastià, sorprès per l'actitud de la seva dona i per animar la festa, va dir:

—Apa, vailets, hi ha un ral per a qui travessi la foguera sense embrutar-se les espadenyes!

Els nois saltaven per sobre les brases i reien mentre menjaven coca i bevien vi del porró. De cop i volta, la Mundeta es va acostar al seu pare.

—Pare, sabeu què ens fa falta en aquesta casa? No? Ja us ho dic jo!: un piano! Sí, ara amb un piano i l'acordió d'en Josepó ens ho passaríem d'allò més bé! Vinga, pare, digueu que sí. La Mariona en té un i quan vaig a casa seva em deleixo per tocar-lo. Oi, senyor Julià? —va dir tota melosa.

Per aconseguir el que volia no tenia cap inconvenient a barrejar i comprometre a qui fos, i aquesta vegada hi va barrejar el senyor Julià. Ell va assentir amb el cap i un somriure a la cara. Li encantava aquella noia disposta i alegre, i la comparava amb la seva filla, sempre malenconiosa i nostàlgica. La vetllada va acabar amb tothom cansat i, alhora, content. Cadascú es va retirar a dormir.

En acabar la sega, els pares acostumaven a fer un viatge a Barcelona. En Sebastià era un home que vigilava molt els diners i per a ell era una tranquil·litat anar al banc i poder aclarir els comptes. Saber quants duros li quedaven i portar-hi els que no havia gastat. Aquell any, havien estalviat més del que esperaven, i en Sebastià i la Cinta es van proposar de fer un regal a les seves filles i en especial a la Mundeta. Comprarien un piano. A Pianos Guarro, al carrer dels Mercaders, els va aconsellar el senyor Julià.

Així ho van fer i la Mundeta va celebrar el regal que, tot i que el desitjava, no acabava de creure's que fos de debò.

Va arribar el piano al mas i el varen instal·lar a la sala gran, on hi havia la *silleria* i la cornucòpia que havia portat l'àvia Madrona, amb el seu dot.

—Aquí, pare, prop del balcó —va dir la Mundeta mentre enretirava un bagul de núvia.

—No, noia, aquest bagul no es mou d'aquí. És el seu lloc i no seràs tu qui l'enretiri.

—Pare, sempre està tancat, no serveix per a res! Prop del balcó el piano lluirà més.

—El piano el posem aquí —va dir assenyalant un lloc al centre de l'estança als homes que el portaven—. I que no se'n parli més.

La Mundeta va mirar la mare sense entendre per què el piano no es podia posar prop de la balconada i treure aquell bagul de núvia que no feia cap servei. El mirava i no ho entenia. El bagul, sempre tancat, tenia forats dels corcs, feia serradures a terra, tenia un pany rovellat sense clau i necessitava una falca perquè no trontollés. Tot i això tenia unes incrustacions de nacre que dibuixaven garlandes de flors i fulles. La Mundeta hi va passar la mà acariciant-lo i se'l va mirar amb tendresa.

La Mariona, que passava més hores al mas que a casa seva, mirava el piano amb recança. Fins llavors, l'únic piano que hi havia al poble era el seu i això la feia sentir diferent, més important. Ara, amb un piano al mas, les germanes ja tenien el mateix que ella.

—Ben mirat, Mundeta, el piano de casa meva és millor que aquest. Quina llàstima que els teus pares no li haguessin demanat al meu que els acompanyés a comprar-lo. El papà hi entén molt, està clar, ell també el sap tocar i va comprar el millor per a la mamà, de cua, com el de casa dels avis —va dir la Mariona quan el piano va estar ben instal·lat i afinat just on havia dit en Sebastià, ni un centímetre més ni un de menys.

—Però sona tan bé com el del convent, o més! Mira! —va contestar la Mundeta tot passant els dits pel teclat i fent sonar una escala. I llavors a les seves germanes:— Nenes!, a sis mans! O a vuit, Mariona!

La música inundava la sala, els pares i la Ció les miraven embadalits i cap d'ells va ser capaç d'endevinar el deix malaltís que hi havia en les paraules de l'amiga que, des de feia nou anys, havia perdut la mare i vivia entre el convent i el poble, amb el pare, lluny dels avis de ciutat. Sentia una enveja rancuniosa cap aquella família a qui ella considerava inferior pel fet de ser pagesos però que gaudien d'un benestar familiar que ella havia perdut.

Els retrats de l'àvia Madrona i l'avi Jaume presidien l'estança i observaven el moble nou. Protegits pels marcs de xicranda, semblaven enyorar el so de la pianola que sonava el dia del seu casament.

Aquell estiu, a última hora de la tarda, quan el sol es ponía i la calma arribava a poc a poc, la Mundeta i les seves germanes s'asseien al piano i les notes d'una masurca o una polonesa s'escampaven pel mas. El rostre de l'àvia Madrona

esbossava un somriure des del retrat. Fins i tot la Ció, quan treia la pols, aixecava la tapa, passava el drap per sobre les tecles, amb cura, i ella mateixa quedava admirada del so que era capaç de fer-ne sortir.

A finals de setembre va començar la collita. Les vinyes estaven ufanoses, els pàmpols verds i lluentos i el raïm, uns de grans daurats i d'altres més vermellosos o negres, eren com or per a la família. Tot l'esforç i la perseverança durant l'any trobaven ara la seva recompensa. Varen tornar els segarretes. Durant un mes, els jornalers i la família varen compartir les tasques de la verema. Els dies eren llargs. Es treballava a la vinya, de sol a sol. A la nit, l'olor del most arribava fins a la casa, mentre al celler els jornalers trepitjaven el raïm entre cants i rialles. Tots acabaven cansats, però quan tornava a sortir el sol les forces es recuperaven. Llavors, la Mundeta va prendre consciència del que era la feina a pagès i es va prometre no defraudar mai el seu pare i ser, per a ell, com una ombra, frec a frec, aprenent, conscient que algun dia ocuparia el seu lloc.

Les vinyes havien donat el seu fruit, la collita fou abundant i les botes i tines del celler tornaven a estar plenes, però hi havia malestar en les converses dels pagesos al Casino Agrícola.

—A veure si aquest any tornem a vendre el vi tan d'hora i a tan bon preu com l'any passat —va dir-li en Sebastià a la seva dona. Però dins del seu magí, imperava la incertesa.

A les tertúlies del Casino, els homes, amb un gest murri, deien: «Benaurança d'uns, desgràcia dels altres». Ho deien com si no anés amb ells. Però sí que hi anava, tot i que, els que la patien llavors eren els pagesos de l'altra banda dels Pirineus, els francesos, els mateixos que ara enviaven els comissionistes a les comarques catalanes a comprar el vi a uns preus que mai havien somniat. Tot era conseqüència de la invasió d'un petit insecte anomenat fil·loxera que acabava matant els ceps, i que convertia les vinyes franceses en erms. Encara que la majoria de pagesos no hi paraven esment i no imaginaven la possibilitat que la plaga pogués creuar els Pirineus, hi havia homes cultes i estudiosos que sí que se'n preocupaven. En Sebastià, home instruït i reflexiu, s'ho havia plantejat moltes vegades. Aquell dia, tot fent un cafè al Casino Agrícola, en Vidal li va dir:

—Vaig parlar amb en Sendu, de Valls. Em va dir que en Miret...

—En Miret? Quin Miret? —va preguntar en Sebastià.

—Sí, home, el propietari i advocat de Tarragona, te'l vaig presentar quan vam anar a la Fira a Valls. Doncs es va oferir a l'Institut Agrícola per anar, pel seu compte, a França i Suïssa per veure de primera mà què passa a les vinyes d'aquelles terres.

—Hi ha anat? —va fer en Sebastià.

—Sí i, pel que en sap en Sendu, aviat estarà de tornada i potser portarà algunes idees per si tenim la maleïda sort que aquesta bestiola arribi a les nostres vinyes. Segons en Miret, ens hem de prevenir i no esperar a combatre-la quan ens ataquí.

—Això és el que hem de fer. Mirar que algú ens escolti. Aquí només en parlem els pagesos.

—Tens raó, Sebastià. Recordes aquell dia que va venir en Sendu i portava aquell diari francès? *Le Journal Agricole*, em sembla que es deia. Allà ja en parlaven i buscaven solucions. Aquí sempre anem tard! —va reblar en Vidal.

En Joan Miret va tornar i ningú li va fer cas, ni cap organisme oficial el va tenir en compte. Llavors va començar una campanya per tal de conscienciar els pagesos que va comportar enfrontaments entre ells, ja que no tots combregaven amb aquelles mesures, massa radicals i rigoroses: «Arrancar i cremar els ceps infectats», deia en Miret, i demanava que no es deixessin entrar redoltes que vinguessin de terres infectades. Però no tothom pensava que el perill fos tan imminent.

Al mas de Puig Rodó, també s'hi vivia en una aparent tranquil·litat, la que encomanava l'assossec de la façana, presidida per un rellotge de sol quadrat, amb els números romans mig esborrats i una llegenda on, si un s'esforça, encara avui pot llegir: «Només compto les hores serenes».

La nissaga familiar havia començat cap a l'any 1760 quan, en Jaume Campdevàrol, un boter de Barcelona que ho havia perdut tot amb la guerra, hi va arribar només amb les seves eines. L'amo, l'Artur de Puig Rodó, com el coneixia tothom, era un home gran que vivia sol, el va acollir i, a canvi de companyia, va cedir-li el mas. En Jaume l'engrandí comprant més terra i el mateix van fer els seus fills i els fills dels seus fills fins a convertir-lo en un dels més grans de la comarca. Sempre

l'han anomenat el mas de Puig Rodó. A més de vinyes, camps de cereals, oliveres i fruiters, també hi havia l'hort, que era la joia d'en Sebastià. Un hisendat que mai s'ho va creure i que feia totes les feines del camp junt amb els seus treballadors. Quan, al matí, el mosso entrava a la cuina per esmorzar, ell ja havia torrat el pa. «Camina tu primer per sobre la teva terra, això farà d'adob», acostumava a dir. Vivien folgadamente però en Sebastià dormia com les llebres, sempre a l'aguait. Tantes vegades com podia, es posava en contacte amb vinyaters d'altres contrades, sobretot amb en Sendu, el de Valls, amic íntim d'en Joan Miret, i les notícies que li donava no eren per alegrar-se. La plaga anava a més, ja en parlaven a Màlaga i el govern tirava pel dret. Segons ells, al pas que l'insecte avançava, si creuava els Pirineus, encara tardaria quatre o cinc anys a arribar a les vinyes catalanes i, si fos així, llavors ves a saber què s'hauria inventat per fer-li front. En Sebastià es deia: I si ens arriba més aviat, tal com pronostica en Miret?

Això el turmentava. Aquell any, quan va començar a vendre el vi, va arraconar diners, però no ho va dir ni a la Cinta. Va amagar-ne en una bota mig desfonada en un racó del celler. Era desconfiat i a vegades es preguntava si els del banc els hi guardaven de veritat o no. Era conscient que tenia tres filles, dues a l'internat i la més gran ja a casa, i mai s'hauria perdonat que cap d'elles passés penes. De nit somniava que posava una barrera a les seves vinyes perquè no hi entrés la maleïda fil·loxera. Veia la Mundeta alegre, feinejant per la casa i ajudant al camp, i temia que tot s'estronqués. Des de l'era

guaitava la finca. Davant la casa s'estenia una gran plana de vinya. Marcant els camins, fileres de fruiters tot just florits pintaven el paisatge amb tonalitats blanques i rosades. Al fons, el verd intens de les oliveres contrastava amb el verd brillant dels brots dels ceps que, a principis d'abril, borronaven amb insolència, com si desafiessin les més que probables gelades de la tardana Setmana Santa. A l'Obaga, els camps de blat i ordi es tenyien amb el roig de les roselles i es movien amb el vent com si fessin una dansa mig pudorosa, mig provocativa. Prop de l'era, l'hort, i el corral on en Vicent tancava el ramat d'ovelles a l'hivern. Feia vuit dies que havia marxat cap a les pastures de muntanya i ara, sense els bels de les ovelles i els xais, el silenci encara era major. Els ulls se li omplien del bé de Déu que li brindava el terròs i el cor se li encongia per la por de perdre-ho tot.

JOVENTUT

No li haviem mostrada en sa joventut tanta de sciència.

Ramon Llull

El març de 1886, tothom va haver d'afrontar una dura realitat. Quan les vinyes havien de començar a brotar, no ho feien o, si ho feien, era d'una manera tan minsa que es van adonar que era conseqüència de la temuda fil·loxera. Els pagesos descolgaven les arrels dels ceps i comprovaven que estaven podrides. L'abundor i la bonança s'havien acabat. En Sebastià cada dissabte es trobava amb altres pagesos al Casino Agrícola, on intercanviaven opinions. Envoltats del fum dels caliquenyos, cadascú explicava el que havia sentit a dir o li havia dit algun dels seus amics. Aquell dissabte de setembre, després dels resultats minsos de la collita, hi havia més gent que mai al Casino: en Raventós, en Mir i en Capella, tres vinyaters importants, hi eren per explicar-los el que havien constatat en un viatge a la comarca francesa del Rosselló, on van visitar finques vinícoles de pagesos coneguts d'ells.

—Al Rosselló està tot replantat —els van dir.

—Els francesos tenen confiança en els ceps americans, acostumen a donar bons resultats. Els ceps que decidim emprar han d'adaptar-se al nostre terròs.

Aquells homes semblaven convençuts del que deien i estava clar que no tots els terrenys eren iguals, ni el clima ni les hores de sol. Eren propietaris de grans extensions de vinya, i no volien perdre l'hegemonia ni volien canviar el tipus de cultiu. Els seus vins guanyaven premis quan es presentaven a exposicions, fos a Catalunya o fos a Madrid. Sabien que la lluita seria dura però estaven disposats a jugar-s'ho tot.

—Alguns de vosaltres hauríeu de viatjar al Rosselló. Allà veuríeu el que us hem explicat. No podem perdre temps.

Tots sabien que era veritat. Dels governants no en podien esperar res. Havien donat prou mostres que no es preocupaven per investigar; l'única cosa que feien de manera eficient era aplicar els impostos.

—Paguem com si fossin vinyes i només són ermots —es deien entre ells.

Tothom va estar d'acord que havien de prendre alguna decisió pel seu compte i en Vidal li va dir a en Sebastià:

—Jo hi aniré amb el meu fill. Vine, tu també.

A l'hora de sopar, en Sebastià els ho va dir als de casa. La Cinta i la Mundeta l'escoltaven amb atenció. Es va quedar pensatiu. Va abaixar el cap i va dir:

—Hi aniré. En Vidal hi va amb el seu fill. Dissabte que ve en tornarem a parlar i decidirem quan marxem.

Aquella nit, la Mundeta va somniar amb terres llunyanes, gent que parlava un idioma que ella no coneixia, portadores plenes de raïm i ella, enfilada en un pedestal, cridava i donava ordres a la gent perquè arrossegessin les portadores per salvar-les d'una tempesta que s'acostava. Quan es va despertar, l'aigua de la pluja picava els vidres de colors del balcó de la cambra, la de la Verge de la Guàrdia, que des que va tornar de l'internat sempre més va ser la seva i des del llit i a través de l'estor, contemplava l'arabesc que feien les gotes d'aigua tot regalimant vidres avall. Llavors es va preguntar: Com deu ser el Rosselló? Qui pogués viatjar a aquestes terres! I dins seu va néixer el desig d'acompanyar son pare. Desig que, no obstant, li va quedar mig adormit perquè el regalim de les gotes d'aigua als vidres li va recordar la garlanda que la Soledat, la modista de tota la vida, estava brodant al vestit de ras que estrenaria pel ball del Casino el dia de Tots Sants.

Va ser una tarda que la Mundeta no oblidaria mai més. Per Tots Sants hi havia ball al Casino Agrícola. Els del mas de Puig Rodó hi anaven tots els anys i aquesta vegada ho farien acompanyats de la seva filla gran, i de la Mariona i el seu pare. Les dones portaven uns vestits brodats amb pallets i lluentons, cenyits de la cintura i amples faldilles que els arribaven als peus, bossa de mà que feia joc i ventall de nacre; abillades amb arracades i collaret de seda amb camafeu. Els homes també lluïen les millors gales. La Mundeta i la Mariona tenien disset anys i, des de la festa major, quan es trobaven no

parlaven de res més. Per a totes dues seria el primer ball al Casino. En entrar a la sala, a totes les noies se les obsequiava amb un carnet per apuntar amb qui havien compromès les diferents danses. Tant el carnet d'ella com el de la Mariona aviat van ser plens. A la Mundeta li quedava pendent la masurca. Això la contrariava perquè era la seva dansa preferida. Li demanaré al pare que la balli amb mi, va pensar. No em quedaré asseguda.

Tot just acabava de ballar la polca i quan el ballador es disposava a acompanyar-la, tots dos entre rialles, a la llotja dels pares, se'ls va acostar un noi moreno.

—Puc demanar-li de ballar amb mi la masurca?

La Mundeta i el seu acompanyant van quedar parats, però ella va reaccionar de pressa:

—Oh! I tant, és just el ball que em faltava.

Va arribar el torn de la masurca. El noi moreno se li va atansar oferint-li el braç i, un cop al mig de la sala, van ballar amb tanta gràcia i elegància que van ser l'admiració de tothom menys del pare que, amb gest sorrut, deia a la seva dona:

—Aquest xicot és qui em penso? No et fot! Tan bé com havia anat la festa i me l'ha ben aigualida!

La Cinta es va guardar els comentaris.

Quan tornaven cap a casa, assegudes al xarret, la Mundeta repenjava el cap a l'espatlla de la Mariona i, baixet, perquè els pares no la sentissin, li confiava:

—Es diu Romà. Demà haig d'anar a ca la tia Engràcia i ens trobarem a mig camí.

Quan van arribar al mas, en Sebastià va buscar la manera de parlar amb la Mundeta.

—Noia, he vist que has tingut molta requesta aquesta tarda al ball. Ja m'ha agradat, ja... però, aquell xicot de la masurca... Me l'has jugada, eh? No l'havies de ballar amb mi?

Ella va riure i li va fer un petó a la galta.

—Vinga, pare. Hauria ballat amb vós si no hagués trobat ballador, però aquest xicot balla molt bé i és d'aquí prop. —I mentre pujava les escales cap a la seva habitació, va dir tot rient:— Ja he trobat xicot! En Romà Oliver!

—Noia! Vine de seguida! —va cridar el pare. I ella va baixar l'escala tota riallera.

—Esteu content? —I li va canviar la cara en veure el pare tan seriós.

—No, no estic gens content. Aquest noi no et convé. Jo sé el que em dic. Mira de no veure'l més. Ets molt jove, encara una nena. —Però en Sebastià no va poder acabar. Ella plorava, sanglotava mentre parlava.

—No soc una nena! A l'abril faré divuit anys! Ajudo a casa, treballo i aquest noi m'agrada! —Però el pare anava fent que no amb el cap.

—Mai, Mundeta, mai! Prou que ho sé que tens prop de divuit anys! Tant de bo en tinguessis només vuit! No saps el greu que em sap haver de parlar així, però ja ho he dit tot!

La Cinta sabia que no havia de dir res. El cor li batejava. Per una banda entenia la reacció d'en Sebastià i el ressentiment que guardava cap aquella família, per l'altra, era la seva

filla, enamorada per primera vegada i just d'aquell noi que mai seria acceptat al mas. Es va acostar a la noia i la va acompanyar a l'habitació.

—Calma, Mundeta, calma. No hi guanyaràs res fent enfadar el pare! —Ella es va tancar a l'habitació i no la va deixar entrar.

—Prou comèdia, Cinta. Vinga, anem a dormir! —va dir en Sebastià per fer valdre la seva autoritat.

Però encara que el mas va quedar en silenci, en les diferents cambres cada un dels ocupants covava els seus sentiments.

Al mas ja s'havia acabat la poda i s'havia adobat la vinya. Els camps estaven sembrats. Si en Sebastià marxava tres setmanes al Rosselló, en Josepó es faria càrrec dels jornalers i res s'esguerraria. L'home estava molt il·lusionat amb la possibilitat de viatjar i amb aquest raonament es convencia que allò era bo per a ell i per als seus. De viatge de nuvis havien anat a Madrid i fins i tot van visitar El Escorial i Aranjuez, i ara la possibilitat de viatjar fins a França... Ell era previsor i feia anys que anava fent raconet. No malbarataria els diners, i el viatge seria profitós per al mas i per a tots.

—Aquest dissabte decidirem quan serà la sortida, Cinta —havia dit el pare a l'hora de sopar.

La Mundeta mai va renunciar a les tendres emocions que va descobrir en aquell ball ni tampoc als impulsos que, enfurismada amb tothom i amb ella mateixa, la portaven a maquinar la manera d'aconseguir el que semblava impossible per al seu pare quan cada setmana tornava del Casino i parlava dels

preparatius per viatjar al Rosselló. Estava clar que el pare hi aniria però ella també.

El dissabte següent, en Sebastià es disposava a anar a la reunió del Casino. Quan preparava el xarret per marxar, la Mundeta se li va plantar al davant, ja vestida per sortir, i li va dir, ben decidida, que anava amb ell. La cara del pare va mudar de color.

—Què t'has cregut, noia? Vaig a una reunió, no a una festa. És una reunió d'homes!

La mirada de la Mundeta va travessar el seu pare.

—Què hi fa que sigui dona? Jo, per ser dona, no puc entendre de què parlareu? Per això he estat tants anys a l'internat? Que només puc treballar? Perquè tampoc em deixeu festejar!

En Sebastià no sabia com posar-se.

La Cinta, a la porta de la masia, semblava una figura de terrissa a punt de trencar-se. Emmarcada per les velles pedres que aguantaven el portal, les finestres reixades a banda i banda i la balconada del pis de dalt, a la Cinta li costava articular paraules i només podia dir: «Mundeta, vine. Sebastià, no cridis». Tot i la seva aparent fragilitat enfront de la solidesa de la façana del mas, era una dona discreta i tendra, sàvia i valenta que tenia clar que hauria de jugar un paper decisiu en la relació entre pare i filla.

Mentre pujava al xarret, en Sebastià va dir a la seva filla, sense mirar-la:

—No et puc portar al Casino. Ningú ho entendria. Ves amb la mare. Ja parlarem. —I va marxar al trot.

La Mundeta es va retirar a la seva habitació. No en va sortir en tot el dia. Ni tan sols va baixar a sopar. L'endemà no va preguntar res al seu pare i durant uns dies hi va haver una tibantor entre pare i filla. No podia entendre de cap manera aquella negativa. Ella se sentia íntimament lligada a aquelles terres. Tenia quasi divuit anys i en feia tres que només es dedicava a ajudar el pare. Per què no confia en mi? Es preguntava. De ben segur que els de ca n'Oliver també hi van i per això no m'hi vol!

Varen passar uns dies i en Sebastià va parlar amb en Vidal.

—A tu què et semblaria si la Mundeta vingués amb mi?

En Vidal el va mirar sense entendre'l i va dir:

—Les nostres dones no venen!

—No, no vull que vingui la Cinta, penso en la meva filla, jo no tinc cap xicot!

—Home, vist així... Hauràs de vigilar molt perquè venen molts llangardaixos de dues potes i la teva filla és molt maca!

—No pateixis, se sap ventar les mosques! —va contestar. Però anant cap a casa va pensar que fora la riota de tots els pagesos, no podia anar amb la seva filla pel món.

Per això uns dies després, mentre sopaven, en Sebastià, capcot, va dir a la família:

—No aniré a França. No ens podem permetre aquesta despesa. Tinc confiança en en Vidal i també en en Sendu, de Valls. Ells hi van amb els seus fills i ja ens explicaran el que vegin. Nosaltres ho posarem en pràctica.

Per a ell era molt dur acceptar davant els altres pagesos que no tenia hereu, només noies.

—Ah, no! —va contestar la seva filla—. I tant que hi anirem! Perquè jo vindré amb vós!

—Que t'has tornat boja? Qui t'ho ha dit que vindràs amb mi, si jo hi vaig?

—No ho ha dit ningú, però jo haig de venir amb vós. No dieu que soc l'hereva? Doncs, com voleu que m'interessi i tiri endavant aquestes vinyes si no em teniu confiança? És una despesa, però ara la podem fer. Si no hi anem, més endavant sí que no podrem fer cap mena de despesa. Si vós no hi aneu, no sé com, però hi aniré jo. El mas de Puig Rodó ha de ser-hi, i el representant sou vós i jo soc la vostra filla.

El sopar va acabar com el rosari de l'aurora, però la Mundeta estava decidida a tirar endavant la seva determinació perquè estava segura que l'hereu Oliver també hi aniria.

La Cinta mai havia contradit les decisions d'en Sebastià, però la seva saviesa la portava a intuir els pensaments del seu home i amb discreció i poques paraules moltes vegades aconseguia que decidís amb més prudència i encert. Per això, al matí quan li va dir: «Vaig a veure en Vidal. Tornaré abans de dinar», va saber quines eren les seves intencions i no li va fer cap comentari.

Quan va tornar a casa, va parlar amb la seva filla.

—Noia, he reservat dos passatges. Anirem en tren. No et facis la presumida. Tu sempre amb mi, i enraonar poc. Només quan estiguis segura del que dius. No vull que siguis la riota, perquè seràs l'única dona.

La Mundeta saltava i abraçava son pare. Havia guanyat!

—Mare, Ció! Hauré d'anar molt mudada, oi? —I veuré en Romà, pensava.

—Això mateix, casum seu, ho veus, Cinta, perquè no la volia prendre? Presumida com ella sola! Els vanitosos no van enlloc, noia! Que et quedi ben clar.

Durant el viatge es preguntava per què el de ca n'Oliver no hi havia anat. Ella i el seu pare sempre anaven amb en Vidal i el seu fill i això va fer que agafés confiança al noi. Un dia li va explicar que tenia moltes ganes de conèixer aquelles contrades i per això havia insistit tant a anar amb el seu pare, però el que de veritat esperava era que també hi fossin els de ca n'Oliver.

El fill d'en Vidal li va dir:

—Que t'agrada l'hereu?

Ella es va confiar:

—No saps com n'estic, d'enamorada! Tot ballant em va fer un petó i em deleixo perquè me'n faci un altre.

Aquell vespre, a l'hotel, quan sortia de la seva cambra per anar a sopar, una mà la va agafar fort pel braç i la va fer entrar de nou a l'habitació. Una boca es va acostar a la seva mentre li deia:

—Veuràs com no trobaràs a faltar els petons d'en Romà, jo els faig millor i, si vols, puc fer més que petons.

Es revoltava per desfer-se de l'home i va poder arribar-li a la cara i clavar-li les ungles a tota la galta. D'una embranzida es va alliberar del noi.

—Porc! Veurem si ara t'atreveixes a seure a taula per sopar!

Aquell vespre en Vidal, en veure que el seu fill no anava al menjador de l'hotel, va pujar a l'habitació a buscar-lo. Quan va baixar va dir a la resta dels comensals:

—Ja és al llit. Diu que té molt mal de cap.

—Per un dia de no sopar no passa res —va contestar la Mundeta.

L'endemà, la galta esgarrinxada del jove no passà desapercibuda per ningú i en Sebastià, sense fer cap comentari, tenia molt clar qui n'era l'autor.

En Sebastià sempre més va tenir present aquell viatge. La noia escoltava i retenia o si comentava alguna observació, ho feia amb molta prudència i les galtes enrojolades. Estava convençut que havia fet bé de portar-la amb ell, perquè era capaç de cuidar-se i defensar-se si es donava el cas, però a la vegada estava espantat. La noia, la seva filla, es movia entre els altres pagesos com si fos un d'ells, això mai ho havia fet la Cinta, ella sempre havia callat i escoltat. En Vidal l'havia felicitat per l'educació de la noia, però ell només fa estudiar el noi, pensava. Donava gràcies a Déu perquè els de ca n'Oliver no hi haguesin anat. A aquell no l'hauria esgarrapat, es deia en Sebastià.

—Abans, clavaves un sarment a terra i tenies un cep —deien els pagesos quan parlaven entre ells—. Ara, haurem de triar les redoltes, que vindran d'Amèrica o ves a saber d'on, plantar-les i després buscar eixarts que s'hi avinguin, Ah! I aprendre a empeltar!